

Nr 726

Av herr Nordgren, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 54, angående reformering av den obligatoriska skolan m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 54 har föreslagits inrättande av s. k. fackskolor, vilka skall utgöra påbyggnad till olika linjer i grundskolans nionde årskurs. Fackskolorna förutsättes i regel bli kommunala skolor. De föreslås bli frivilliga och examensfria.

Man har kunnat konstatera en tendens att i växande omfattning låta kommunerna bära huvudmannaskapet för skolväsendet — inte blott det obligatoriska. Utvecklingen beträffande det obligatoriska skolväsendet har dock visat att kommunerna trots att de har att bära väsentliga kostnader härför undan för undan fått allt mindre inflytande. Kommunernas handlingsfrihet är starkt beskuren av statliga föreskrifter, och den ofta omtalade strävan att decentralisera beslutanderätt till lokala förvaltningarna har icke avsatt nämnvärda resultat. I vitala avsnitt har de lokala skolstyrelsernas uppgifter alltmer kommit att begränsas till att göra utredningar och framställa förslag och därefter att verkställa vad överordnade myndigheter bestämt. Det kan befaras att kommunernas bestämmanderätt och inflytande i vad avser de blivande fackskolorna kommer att följa samma utvecklingsmönster. Mot den bakgrunden finns föga skäl för kommunerna att själva vara huvudmän för fackskolorna. I deras ställe bör enligt min uppfattning staten inträda. Ett ytterligare skäl därför är att lokaliseringen av fackskolorna därigenom skulle komma att avgöras från vidare synpunkter än om enskilda kommuners intressen skulle bli avgörande.

Staten bör också stå för de kostnader som är förenade med fackskoleväsendet. Jag anser detta så mycket mera motiverat som fackskolorna får en parallellställning till gymnasiet och kommer att verka avlastande i förhållande till gymnasierna, för vilka huvuddelen av kostnaderna bäres av statsverket. Icke minst den ojämna belastningen av skolkostnader kommunerna emellan talar i samma riktning.

Fackskolorna utgör dessutom icke en integrerande del av det obligatoriska skolväsendet, för vilket kommunerna bär huvudmannaskapet, utan utgör en frivillig påbyggnad i förhållande till detta.

För de fyra nya fackskolor, som nu föreslås som en tvåårig påbyggnad ovanför grundskolan, har det förelagts endast preliminära timplaner, vilket förefaller befogat. Kristendomsämnet har i dessa förslagsplaner emellertid upptagits endast i den humanistiska skolan — där med två veckotimmar i varje årskurs. I de tre övriga fackskolorna, de tekniska, merkan-

tila och social-ekonomiska, skall enligt förslaget ingen kristendomsundervisning ges. Vi finner detta vara egendomligt, i synnerhet för den social-ekonomiska fackskolans del. De elever som genomgår den senare skolan räknar man efter ytterligare utbildning kommer att ägna sig bl. a. åt följande yrken: predikanter, missionärer, församlingsdiakoner, församlingsdiakonissor, slumsystrar samt ungdoms- och församlingssekreterare — yrken sålunda av direkt människovårdande karaktär.

Ecklesiastikministern har nu erhållit bemyndigande att genom sakkunniga — detta var också skolberedningens förslag — företa en överarbetning av förslaget om fackskolor. Jag föreslår ett uttalande från riksdagen att vid denna överarbetning kristendomsämnet beredes plats, antingen såsom fast ämne eller som tillvalsämne, också i de tre övriga fackskolorna, de tekniska, merkantila och social-ekonomiska — i första hand den senare.

Med stöd av ovanstående hemställas,

att riksdagen måtte uttala

- 1) att de föreslagna fackskolorna bör vara statliga; samt
- 2) att utrymme bör beredas åt kristendomsämnet i samtliga fackskolor.

Stockholm den 23 mars 1962

Hans Nordgren